

2. Дегтярьова Г. А. Формування ІКТ-компетентності вчителів-філологів у системі неперервної освіти спеціаліста [Електронний ресурс] / Г. А. Дегтярьова. – Режим доступу : <http://tme.umo.edu.ua/docs/5/11degsue.pdf>

3. Жукова В. М. Інформатична підготовка майбутніх вчителів математики на базі ІКТ / В. М. Жукова // Наукова молодь: досягнення та перспективи : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Луганськ, 11–12 берез. 2008 р.). – Луганськ, 2008. – С. 104–107.

4. Миронова О. І. Формування інформаційної компетентності студентів як умова ефективного здійснення інформаційної діяльності / О. І. Миронова // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2010. – № 17(204). – С. 165–175.

5. Смирнова І. М. Формування інформаційної культури майбутніх учителів початкових класів : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.04 / Смирнова Ірина Михайлівна. – Ізмаїл, 2004. – 238 с.

6. Федорчук О. С. Фахово-інформатична компетентність майбутніх правознавців як складова їхньої функціональної готовності [Електронний ресурс] / О. С. Федорчук // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України : електрон. наук. фах. вид. / голов. ред. Романишина Л. М. – 2010. – Вип. 5. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/e-journals/Vnadps/2010_5/10fossfg.pdf

Загіка О.О.

аспірант,

*Інститут професійно-технічної освіти
Національної академії педагогічних наук України,
заступник директора з навчально-виховної роботи,
ВПУ № 25 м. Хмельницького*

МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО АГЕНТА З ПОСТАЧАННЯ НА ЗАСАДАХ АДАПТИВНОГО ТА КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДІВ

В умовах розвитку системи професійно-технічної освіти, навчальні заклади спрямовують зусилля на забезпечення якісної підготовки конкурентоспроможного фахівця. Досягнення такої мети неможливе без вдосконалення професійної підготовки кваліфікованих робітників, зокрема, майбутніх агентів з постачання.

Проблемам професійної компетентності випускника професійно-технічного навчального закладу присвячені наукові пошуки українських дослідників та науковців З. Єрмакової, С. Кіндзерської,

Г. Лук'яненко, Н. Ничкало, В. Радкевич, В. Свистун, С. Сисоєвої, О. Стечкевича, Л. Сущенцевої, В. Ягупова та ін. Питанню моделювання в педагогічних дослідженнях присвячені праці С. Архангельського, Е. Зеєра, Ю. Конаржевського, Н. Кузьміної, Є. Лодатка, П. Лузана та інших учених. Однак, моделюванню процесу формування професійної компетентності майбутніх агентів з постачання не приділено належної уваги, хоча така модель відображає комплекс взаємопов'язаних елементів навчального процесу, що забезпечують формування в учнів системи фахових знань, умінь, навичок, готовності до професійного виконання функціональних обов'язків на робочому місці.

Професійна компетентність в системі фахової підготовки агента з постачання є визначальною в його становленні як суб'єкта підприємницької активності, адже включає здатність до виконання професійних завдань, емоційно-моральне ставлення до такого виду діяльності, розвинутий і високий рівень готовності діяти в умовах нестандартних виробничих ситуацій, нести відповідальність за якісне виконання завдань.

Метою нашої статті є обґрунтування моделі, що відображає процес формування професійної компетентності на засадах адаптивного та компетентнісного підходів.

Соціокультурна природа педагогічної діяльності, а також процесуальна сутність моделювання (моделювання як процес дослідження, побудови чи вивчення чогось) зумовлює мету, об'єкт, предмет, основні принципи моделювання: наочність, визначеність, об'єктивність [4]. Метою моделювання є підвищення якості професійної підготовки, представлення структурних компонентів педагогічного процесу, спрямованого на формування професійної компетентності, визначення їх взаємозв'язку. Об'єктом моделювання є адаптивна педагогічна технологія як процес формування професійної компетентності майбутніх агентів з постачання. Предметом моделювання є структурно-змістові складові цього процесу та зв'язки між ними.

Основними структурними елементами моделі ми визначаємо цільовий, змістовий, організаційно-технологічний, діагностично-результативний блоки (Рис. 1). Запропоноване нами структурування ґрунтується на 4 етапах спрямованої самоорганізації, які виділяє Г. Єльнікова з позиції синергетики: дестабілізаційний, організаційний, операційний, результативний, що описують процес перетворення

системи від активації дестабілізації до створення нової якості як результату перетворень [1].

Цільовий блок містить комплексну мету та завдання формування професійної компетентності.

Основними методологічними підходами, що створюють умови для досягнення поставленої мети, ми вважаємо адаптивний, що ґрунтується на концепції спрямованої самоорганізації, та компетентнісний. Ці підходи орієнтовані на врахування вимог роботодавців до майбутніх кваліфікованих робітників, дають можливість розвивати в учнів професійні та особистісні якості, здатність адаптуватись до динамічних змін у виробничій сфері, суспільстві, забезпечують успішне входження випускника в ринок праці тощо. Як зазначає Г. Єльнікова, внаслідок спрямованої самоорганізації відбувається «поєднання, взаємоузгодження, гармонізація потреб людини, суспільства і держави» [1, с. 202].

Змістовий блок характеризує комплекс принципів організації процесу підготовки майбутнього фахівця. Найбільш значущими в контексті формування професійної компетентності фахівця на засадах адаптивного та компетентнісного підходів ми виділяємо такі принципи: науковості; системності та послідовності; створення відповідного освітнього середовища; резонансу; мотивації; моніторингу та якісної оцінки результатів; прогностичності (адаптивності); професійної спрямованості; синтезу результатів; поєднання навчання з виробничою діяльністю (моделювання професійної діяльності в навчальному закладі); спрямованої самоорганізації; постійного підвищення компетентності. Із комплексом принципів пов'язані педагогічні умови, що являють собою сукупність чинників, які забезпечують реалізацію змісту освіти, оптимізують форми, методи, підходи, технологію формування професійної компетентності як цілісної педагогічної системи [5]: формування професійної спрямованості, яка є основою формування професійної компетентності та особистості фахівця (професійної мотивації та саморозвитку); оновлення змісту освіти відповідно до вимог ринку праці; формування інноваційного освітнього середовища (ІОС), використання сучасних педагогічних технологій; формування технологічної культури педагогічного персоналу.

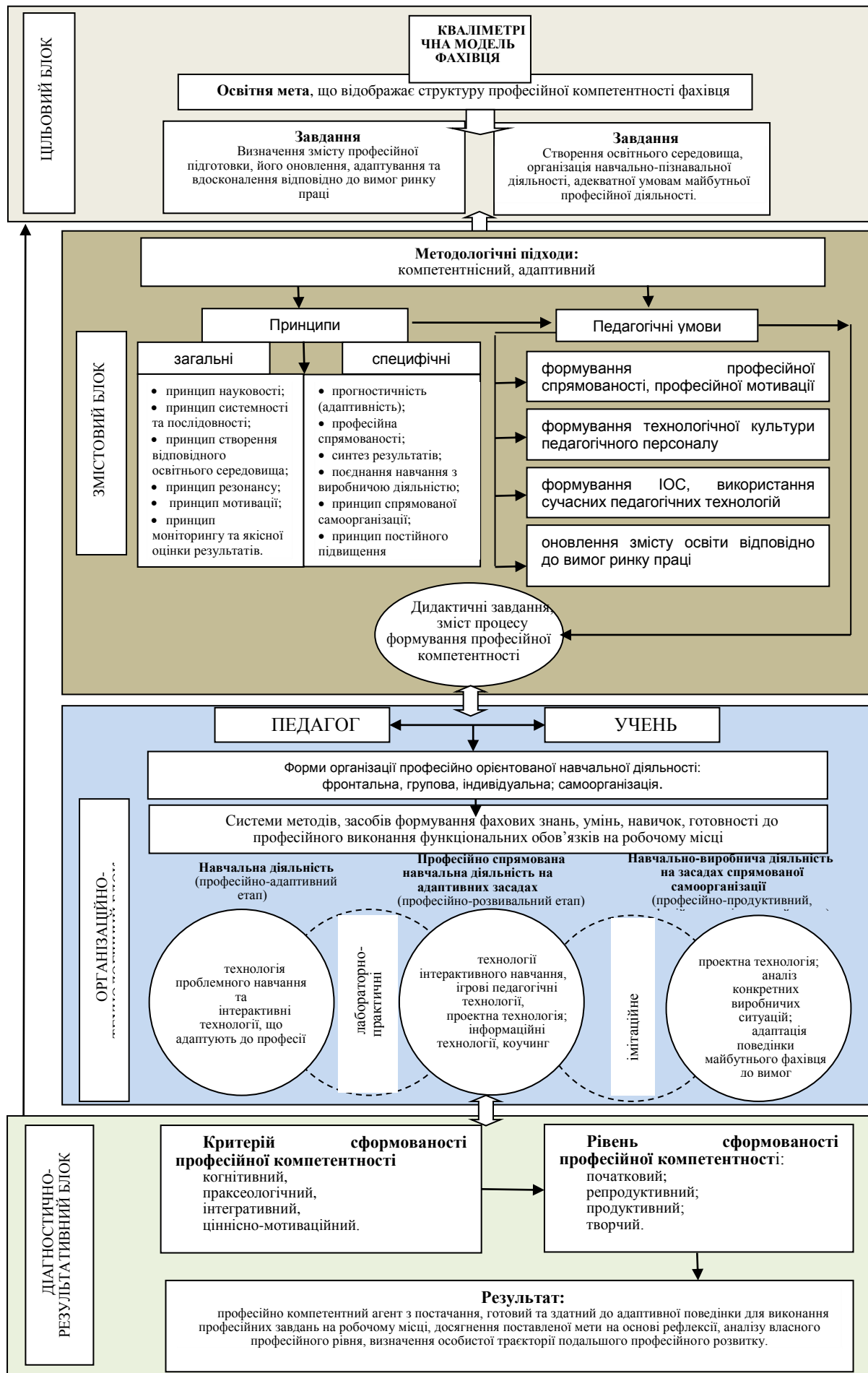

Рис. 1. Модель адаптивної педагогічної технології формування професійної компетентності майбутніх агентів з постачання

Операційно-технологічний блок описує технологію формування професійної компетентності. Спираючись на концепцію спрямованої самоорганізації, адаптивний підхід, етапи формування професійних умінь, (професійно-адаптивний, професійно-розвивальний, професійно-продуктивний, професійно-дослідницький) [3], ми структуруємо навчальну діяльність в процесі професійної підготовки та виокремлюємо базові та перехідні види діяльності. Базовими є такі: навчальна діяльність спрямована на формування знань із загальнотеоретичної підготовки, адаптування до професії; професійно спрямована навчальна діяльність на адаптивних засадах забезпечує формування знань, умінь, навичок у процесі опанування змісту навчальної програми предметів професійно-теоретичного циклу, програми виробничого навчання; навчально-виробнича діяльність на засадах спрямованої самоорганізації, пов'язана із формуванням професійних вмінь та навичок, навичок соціалізації, комунікативної взаємодії під час проходження виробничої (переддипломної) практики. Перехідними формами від одного базового виду діяльності до іншого виступають лабораторно-практичні заняття, імітаційне моделювання, аналіз конкретних виробничих ситуацій тощо. Нами проведений аналіз та відбір сучасних педагогічних технологій, що створюють умови для спільній діяльності, активності та комунікативній взаємодії всіх суб'єктів навчального процесу, враховують індивідуальні характеристики учня, сприяють розвитку соціальної і професійної мобільності майбутніх фахівців, їх конкурентоспроможності на ринку праці, швидкій адаптації до умов середовища. Це технології проблемного навчання, інтерактивного навчання, коучинг, ігрові педагогічні технології, проектна технологія; інформаційно-комп'ютерні технології; технологія знаково-контекстного навчання тощо.

Діагностично-результативний блок описує критерії (когнітивний, праксеологічний, інтегративний, ціннісно-мотиваційний) [6] та рівень (початковий, репродуктивний, продуктивний, творчий) [2] сформованості професійної компетентності кваліфікованого робітника як суб'єкта діяльності. Результатом впровадження моделі є підготовка компетентного працівника, здатного та готового до виконання професійних завдань на робочому місці, досягнення поставленої мети, рефлексії, аналізу власного професійного рівня, визначення особистої траєкторії подальшого професійного розвитку.

Таким чином, спроектована в процесі моделювання адаптивна педагогічна технологія розглядається нами як систематизований педагогічний процес, який реалізує науково обґрунтовану освітню мету, дидактичний комплекс (принципи, педагогічні умови, навчальне середовище), включає суб'єктів навчального процесу та комплекс педагогічних технологій (форм, методів, засобів) організації навчальної діяльності учнів, забезпечує досягнення спроектованого результату завдяки гнучкому реагуванню на зміни вимог соціокультурного та виробничого середовища через оптимальний підбір та розподіл ресурсів, має більш високий ступінь ефективності, надійності і гарантованості результату, ніж це властиво традиційним технологіям навчання, розширює можливості вирішення такого складного педагогічного завдання, як формування професійної компетентності соціально активного, конкурентного на ринку праці фахівця, здатного швидко адаптуватись на робочому місці.

Список використаних джерел:

1. Єльнікова Г. В. Наукові основи адаптивного управління закладами та установами загальної середньої освіти: Дис. ... д. пед. наук: 13.00.01 / Галина Василівна Єльнікова; ЦППО НАПН України. – Київ, 2005. – 443 с. – укр.
2. Єрмакова З. І. Теоретичні засади проблеми формування комунікативної компетентності випускника ПТНЗ // Професійно-технічна освіта: пошуки шляхів оновлення: Матеріали науково-практичної конференції / Інститут післядипломної освіти ІПП УМО (м. Донецьк). – Донецьк.: ІПО ІПП УМО (м. Донецьк), 2010. – С. 79-83.
3. Жукович-Дородних Н. М. Формування професійних умінь студентів економічних спеціальностей у процесі фахової підготовки: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Наталія Михайлівна Жукович – Дородних; Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». – Луганськ, 2011. – 22 с. – укр.
4. Лодатко Є. О. Педагогічні моделі, педагогічне моделювання і педагогічні вимірювання: that is that? / Є. О. Лодатко // Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології // Вища освіта України: Теоретичний та науково-методичний часопис. У 2-х тт. – Вип 3. – 2011. – Т. 1. – С. 339–344.
5. Словник-довідник з професійної педагогіки / [ред.-упоряд. А. В. Семенова]. – Одеса : Пальміра, 2006. – 272 с.
6. Ягупов В. В. Становление понятийно-терминологического аппарата компетентностного подхода к профессиональному образованию ПТНЗ / Василь Васильович Ягупов // Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка : зб. наук. праць : Вип. 6 / ІПТО НАПН України ; [Ред. кол.: В. О. Радкевич (голова) та ін.] – К.: Педагогічна думка, 2013. – 88 с. – С. 26-34.